

O STAROJ ZAGREBAČKOJ TRGOVINI

Robu, koju su zanatnici pravili, trebalo je prodati, prodavali su ju sami. Bili su to učinili trgovci i tako se uz zanatlijski stalež razvio i stalež trgovački. No oni su robu kupovali i na izvanjskim tržištima, dovažali u Zagreb i tu prodavali. Nekoji su trgovali na veliko suknom, platnom, solju ili južnim proizvodima. To bijahu »pravi« trgovci, a po robi su ih zvali n. pr. platnar, solar, suknar, koje je ime ostalo njima i potomcima kao »nadimak«. Koji su prodavali robu »na malo« zvali su »štacunari« ili »kramari«. Kadkada su se po dva trgovca udružila, takovu udругu zvali su »ketuševina«.

Od južnih plodina prodavali su trgovci šafran, papar, orešak, slador, žuti i bijeli, malvaziju, smokve, rogače, ili »roščiče, limone, pomerandje (naranđe), mandale (bademe), rižu, cimet, muškatovo cvieće, muškato orah, cvebe, gjumbrir, bresilica, calibris, sol, jegulje, haringe, ostrige, pak fini kožni sapun, salitar, alaun, smolu, vitriol. Uvažala se konjska dlaka (struna), papir, razne vrsti finijeg i prostog platna, svile, sukno (vratislavsko, kolinsko, talijansko), svileni konci i svilene resice, tapete, pamuk. Od koža prodavali su kordovan i razne vrsti koža od divljih životinja. Uvažali su zlato, srebro, željezo, živu, bakar, kositar, olovo, od oružja štitove, lukove, sablje, gotovo odielo i obuću, a kad je palo bosansko kraljevstvo i Osmanlija postao našim susjedom, uvažali su i njihovu robu.

Trgovci imali su svoje dućane, koje su zvali »štacun«, a po njima dobili su ovi ime »štacunari«. Dakako, da to ne bijahu veliki dućani, već prema broju pučanstva i robe, koja se u njima prodavala. Takovi srednjovječni štacuni sačuvali su se na Griču pod Kamenitim vratima »pod boltom« tik kapelice Majke božje, a bili su takovi »štacuni« sigurno pod onim boltama konvikta u Kamenitoj ulici, jer su im vrata i prozori bili gradjeni kao i oni pod Kamenitim vratima. S Kaptolske strane bilo ih je više u Skalinskoj ulici, koja je s Krvavog mosta vodila u Opatovinu.

Knjižara i papirnica na Kaptolu

Pod Kamenitim vratima bijahu tri takova »štacuna«, od kojih su sada desnoga zazidali, srednjega pregradili, a samo je lievi ostao u svojoj staroj slici. Bili su na najprometnijem mjestu, jer je kraj njih nekoć najviše svieta ulazilo u grad.

Štacuni bili su mračni, maleni, »boltani«, vrata su bila gradjena na luk i imala dva krila: desno krilo sezalo je do zemlje i ovuda se ulazilo u »štacun«, dok bijaše lievo krilo do polovine zazidano, a vrata zapremala četvrtinu. Ono bijaše »auslag« (izlog) u kojem su robu izlagali.⁴⁰⁴

Kojim putovima je kretala trgovina u naš grad?

Ima o tome raznih i neznatnih viesti, ali jedna važna sačuvala se u saborskim spisima od g. 1481.⁴⁰⁵

Zagrebačka trgovina polazila je iz Zagreba na Rieku, preko Gorskoga kotara i Hrvatskog primorja. Druga trgovačka cesta išla je Zagorjem u Štajersku, treća Podravinom, četvrta u današnju Banovinu, a odavle u Bosnu, a svakako je jedna cesta vodila i Posavinom. Ovo bijahu »glavne« ceste, glavni prometni putovi, koje su se granale raznim pravicima i raznim krajevima domovine.

Zagrebački trgovci išli su po robu često sami bilo na konju, bilo u kolima i ne bijaše šala tako putujući, da prevali put od Zagreba n. pr. do Rieke ili i dalje. Riedko je koji putovao sam, već bi se udružili, da im bude ugodnije i sigurnije, jer su se morali čuvati od razbojnika, koji su ih napadali već u Draganićkom lugu, koji bijaše na zlu glasu. Putujući doživjeli su razne putne sgode i nesgode, a napadaji dogadjali su se i blizo Zagreba. Godine 1437. vraćali su se trgovci iz optujskoga sajma mjeseca kolovoza, kad ih je medvedgradski kastelan Vilim Stamm blizu Medvedgrada zaskočio, oteo im troja kola natovarena ponajveć suknom, koja su vriedila do 2000 for. Plien je odvezao u Medvedgrad i razdielio ga medju sebe i napadače. Drugom prilikom dočekao ih je isti kastelan, kad su se vraćali iz roviškog sajma i zaplienio kupljenu marvu, koju su poslije morali odkupiti.⁴⁰⁶

⁴⁰⁴ Takovih »štacuna« bilo je u srednjem vieku i po Dalmaciji, pak ih ima i danas. Vidio sam ih u glavnoj ulici Dubrovnika, gledao u Splitu, Šibeniku i druguda po Dalmaciji.

⁴⁰⁵ * Sabor je održan u Zagrebu 22. veljače 1481. godine i pruža dosta jasnu sliku mreže trgovačkog prometa (Tkalčić, O staroj Zagrebačkoj trgovini, »Rad« Jugosl. akademije, knj. 176., str. 193.-196.).

⁴⁰⁶ * Tkalčić, MCZ sv. II, uvodnik str. CXCVIII.

Spomenuti kastelan morao je biti pravo zviere u ljudskoj slici, kad je iste godine i mjeseca pod Medvedgradom navalio na zagrebačkoga staklara Bartola, koji se vraćao iz Ptuja svojim slugama i natovarenim konjima. Uhvatio ih, povezao im ruke naopako i odagnao u Medvedgrad, zahtijevajući od staklara da mu plati 40 for. u ime slobode, što je ovaj jadnik dakako i učinio.

Dogodilo se dakako, da je trgovac, putujući inozemstvom i životom nestradao. Mnogo nepravilika imali su i kod plaćanja maltarine navlastito sa susjedgradskim gospodarima, akoprem bijahu od g. 1267. oprošteni od plaćanja maltarine i brodarine.

Od robe i stoke, koja se izvana dovažala ili doganjala u Zagreb plaćala se najprije »tridesetnica« t. j. procijenila se roba, a 30 dio pripadao je kraljici.⁴⁰⁷ Najstarija tridesetnica bila je u Zagrebu, a najstarija podružnica u Podsusedu. Za pomorsku robu, koju bi dovažali iz Rieke ili Senja, bila je tridesetnica u Modrušu, a bilo ih je oko Varaždina, u Zagorju, u Banovini, oko Karlovca, Samobora, u selu Harmici kod Brdovca.

Godine 1357. bio je u Zagrebu tridesetničarom neki Petar, g. 1366. Saracen, 1369. Franjo, g. 1375. Leon, 1430. Leonardo Talijan, poslije Sovan de Florenzia, Dominik de Florenzia, g. 1503. i 1508. Ivan Požegaj, 1521. Toma de Zeech i drugi.

Carina ili maltarina plaćala se kod gradske malte ili mitnice, dok se »pijacevina« plaćala u gradu i radi nje bilo sa Kaptolom mnogo sporova i sukoba, dok nije grad g. 1339. sklopio pomirbu sa Kaptolom.⁴⁰⁸

Moramo da spomenemo cjenike pijacevine i maltarine i kako se plaćalo g. 1343., a ubirao ih Kaptol.

Od tovarnih kola plaćalo se 12 dinara, od svakoga konja, koji je nosio žito 2 din., a toliko i od kola vinom natovarenih. Od kola sirovih riba 6

⁴⁰⁷ * Jezično je ispravnije »tridesetina« kao naziv daće tridesetog dijela vrijednosti robe, a riječ tridesetnica je naziv za mjesto gdje se ona ubire.

⁴⁰⁸ * Između Gradeca i Kaptola sklopljena je nagodba 28. travnja 1339. god. – citat »... ponajprije neće ni gradski sudac ni občina pristojbu prozvanu 'postava' ili koju drugu daću pod kojim mu drago imenom, niti zahtijevati, niti pobirati od podanikah crkve zagrebačke, a niti radi nje stavljati u buduće kakovih poteškoćah, te se odriče svakoga prava na njima bilo ono i kraljevim pismom zajamčeno. S druge strane odriče se Kaptol prava na pobiranje 'filjarščine', te ga sasvim prepušta občini«. (Tkalčić, MCZ sv. I, uvodnik str. LXXXVIII). Izvorna isprava se nalazi u DAZ-u, PGZ, Isprave, sign. 15.

din., od svježih 12 d., od plemenite ribe vize po komadu 6 d., od košare većih riba 2 d. Od vola, krave, teleta, junca, poveće svinje po 1 d. Od svake vreće žita ili sočiva uzimala se mjerica. Od kola natovarenih drvima davala se jedna cjepanica, a od kola natovarenih debelim daskama po 1 d.

Od ovce, koze, jarca, polugodišnje svinje, od košare odojaka ili rakova, od vrca meda plaćao se obul. Od lataka muških i ženskih uzimao se takodjer obul itd.⁴⁰⁹

Svaki majstor plaćao je od svog zanata o Božiću, na Kraljevo i k Uskrsu po 5 dinara.⁴¹⁰

Sporova i sukoba radi maltarine i pijacovine bilo je u XV. vijeku. Tako je g. 1422. za Margaretskog sajma kaptolski sudac Gjuro sa svojom grupom na sred trga nekoje Zagrebčane iztukao, izranio i oplienio, posjekao im kola i jarmove, a zaslužnjene gradjane bacio u Popov turen. Iste godine, a nedjelju pred Margaretinje zabranila je gradska občina Kaptolu, da ne smije požeti usjeva na Krogu, jer će se občina oprieti. Na sajamski dan oboružao je Kaptol svoje ljude, a kad se oglasilo zvono sa sv. Kralja, počeo jurišati grad od podneva do mraka, a dan kasnije od zore do mraka, te je na prelazu kod Krvavog mosta bilo mnogo mrtvih i ranjenih od strjelica, dok su gradjani u isto vrijeme jurišali na Kaptol.⁴¹¹

Zanimljiv je ovaj slučaj! Godine 1432. kanonik Nikola Celjski susreo je u margaretsko vrijeme mesara Marka i na smrt ga iztukao.

Raznim sukobima bili su uzrokom i pobirači raznih pristojba, navlastito tridesetnice, a silnih borba imali su zagrebački trgovci sa plemićima i veleposjednicima, koji su imali svoje mitnice. Ovo bijaše uzrokom, da je hrvatski sabor g. 1481. u Križevcima proglasio mitnički cjenik za robu od koje se plaćala maltarina.

⁴⁰⁹ * Obul dolazi od latinske rieči *obulus* i znači stanoviti dio stvari što se prodavao po komadu, težini ili mjeri. *Obulus (obulus)* – prema rječnicima znači *species monetae parvae* tj. vrsta sitnog novca (opširnije Zlatko Herkov, *Gradja za finansijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske*, Zagreb 1956., izd. II., str. 187.-188.). O zagrebačkog maltarini i zagrebačkim tržišnim daćama sa cjenicima donosi isto Z. Herkov, *Povijest zagrebačke trgovine*, Zagreb, 1987., str. 55.-84., te str. 249.-265.

⁴¹⁰ Tkalčić, *Starine*, knj. VII., p. 18.

⁴¹¹ * Tkalčić, MCZ sv. II., uvodnik, str. CLXXVII-CLXXIX.

Glede stranih trgovaca, bilo je sporova sa Kaptolom, jer to bijaše na štetu domaće trgovine, pak je s takvim sporovima imao posla i sabor i kruna.⁴¹²

Da vidimo, kakove su mjere i vage imali zagrebački trgovci i obrtnici!

Najmanja mjera bijaše u srednjem vieku *prst* koja je zapremala širinu jednoga prsta; šaka bila je mjera od četiri uzporedo položena prsta, *pedalj* daljina od palca do maloga prsta, *lakat* je sezao od pregiba ruke do vrha maloga prsta, *rif* obuhvatio je duljinu od lievog palca do desnoga ramena; *stopa* ili *cipela* imala je širinu od 16 prsta, *korak* dvie i pol stope.

Zemljište su mjerili *vretenom* za koje su rabili i latinski naziv *aratrum* i *juger*. Kao manje mjere spominje se *lakat*, *polovina* i *četvrtina* lakta, dok se prostor sjenokoša označivao koracima t. j. koliko jedan kosac može na dan pokositi.

Tekućine su mjerili *mjerom*, koja bijaše valjda isto što i *poliće*. Pol mjere zvala se *holba*, četvrt mjere bio je jednak *sajtleku*, dvie mjere zvale se *pin-ta*, pet mjera *kabal*.

Za žito imali su *kupić* t. j. 16 snopova, zatim *vagan*, koji bijaše dva puta veći od običnoga vagana, mjera za sol zvala se *star* (dva vagana), ali se na nj možda mjerilo i žito. *Star*, bijaše šuplja mjera od kamena sa otvorom po strani, a stajao je obično po trgovima. Od 1400.-1499. imali su za žito *vagane*, *poluvagance* i *četvrtinke*.

Za robu, koju su prodavali na vagu imali su *funtu*, *lotove* i *uncije* (2 lota).

Sol se je prodavala u posebnim štacunima, koje je sagradio grad i iznajmljivao ih solarima za 100 dinara na godinu. Gradsko poglavarstvo bdilo je strogo nad mjerama. Ako je koji krčmar točio vino krivom mjerom, zaplienila bi mu za prvi i drugi puta vino, koje je imao na pipi. Od takova vina zapale su dvie trećine gradskoga sudca, a jedna trećina prijatelja. Ako su krčmara zatekli i treći puta, morao je platiti i novčanu globu.

Glede obuće nastojalo je poglavarstvo, da ona bude što jeftinija i zato nisu gradski mesari smjeli prekupati kože od kožara, gradjanina ili selja-

⁴¹² Tkalčić, O staroj zagrebačkoj trgovini, »Rad« Jugosl. akademije, knjiga 176. i 178., Zagreb 1909.

ka, osim kožu od divljačine. Koji bi se mesar ogriješio, kaznili bi ga prvi puta sa 60 dinara, drugi puta sa tri penze dinara, dok bi mu treći puta oduzeli obrt. Godine 1357. odredilo je poglavarstvo, da izvangradski ljudi ne smiju sol prodavati mjericom po dinar ili dva dinara, već samo građani, a oni starom ili po polovinu stara.

Godine 1362. ustanovilo je poglavarstvo, da kolinsko sukno moraju strići i gladiti lakat po 2 dinara, baršun lakat po pò dinara; tko bi računao više, toga bi kaznili.⁴¹³ Postolari, koji su prodavali podplate i podglavice, morali su je prodavati za odrasle po pet dinara, a manje prema pogodbi. Ako kovač nije htio podkovati konja, morao je platiti globu od jedne marke. Par dobrih većih cipela nije smio stajati više od osam križanaca ili dinara itd.⁴¹⁴

Mjere trgovaca bile su obilježene gradskim pečatom i pečatom gradskoga suca.

Evo nekoliko primjera o cieni i pridu! Trgovac nije smio na jednoj funti ulja uzeti više prida od dva dinara, jer bi mu inače zaplienili ulje. Hljebarica uzimala je od kabla brašna, mekinja ili posija prida 40 dinara. Hljebarica, koja je imala peć, morala je osim kruha peći i perece i 12 pereca prodavati po dinar, ako nije tako radila, globili bi ju sa 60 dinara. Radničke velike cipele stajale su 18 dinara, manje 14 dinara i skuplje ih postolar nije smio prodavati. Stare cipele i čizme morao je podšiti za tri dinara. Rakari prodavali su 12 velikih ili 24 mala raka za dinar, tko bi tražio više, zaplienili su mu rake.

Lončari morali su davati četiri peharca za dinar, koje su uz lonce morali donošati na trg.

Već u srednjem vieku bijaše prekupaca. Gradski ribari s ovaj kraj Save, nisu smjeli kupovati ribu od prekosavskih ribara. Nijedna piljarica ne smije do podne prekupiti nijednu ribu, jer bi ju zaplienili. Nijedan štacunar, kramar ili krojač, nije smio dopodne na trgu kupovati sukno, da ga preproda, jer su ga do onda kupovali samo građani, pa je to valjalo i za zob, sieno i žito.

⁴¹³ * Tkalčić, MCZ sv. IV, str. 210.

⁴¹⁴ Križanac – *denarius banalis*; banski denar, banovac.

Suhu ribu smjeli su ribari prodavati tri dana, dok u korizmi nisu smjeli prodavati svježu ribu, dok nije veliko zvono zazvonilo na propovied, a inače prodavali su ju dopodne. Koje ne bijahu do onda prodane, tima je gradski dekan dao podsiecati repove. Nijedna solarica ili piljarica nije uz svoju robu smjela ni presti, ni tkati, jer se mogla hrana natepati i ljudi okužiti. Svatko je robu imao prodavati samo na trgu.

Da se mjeri za žito ne bude prigovaralo, dao je g. 1442. gradski sudac izklesati od kamena četvrtinku i poluvaganicu i obje mjere dao pričvrstiti o kameni stup tik crkve sv. Marka.

Roba koja se prodavala ili kupovala morala se i platiti, a plaćala se je novcem koji bijaše u razno doba razna oblika i razne ciene.

Za narodne naše dinastije kolali su ponajviše bizantinski i mletački novci i pjenezi frajžinskih i oglašjskih biskupa. Po izumrcu domaće kraljevske loze, pridržao si je hrvatski narod svoju financijalnu samostalnost t. j. kovanje novaca, koje su vladalačko pravo izvršavali vojvode i banovi. Ovi novci zvali su se »denarii banalci«, dok ih je narod zvao »banovac« ili »dinar«. ⁴¹⁵ Kovali su se od 16-lotnoga srebra sa većom ili manjom primjesom bakra. Na prednjoj strani bio je otisnut grb kraljevine Slavonije, a radi kune, koji je u grbu, zvali su novac i »kunovina«. Na okolo bijaše latinski napis, koji nam odavao, da li je kovan po nalogu kralja, vojvode ili bana.

Na drugoj strani imao je novac dvostruki križ, pa su ga zato zvali i »križanac«. Na desno stajao je polumjesec, na lievo zviezda Danica, po jedna okrunjena glava, a nad njima početno slovo onoga, koji je novac kovao.

Novac se kovao u razno doba po raznim mjestima, kao u Zagrebu, Virovitici, Mitrovici i Pakracu, pa se novac prama mjestu i zvao »dinar zagrebački, virovitički, sriemski«, a kadkada po imenu onoga bana koji ga je kovao.

U Zagrebu počeo se kovati banski novac polovinom XIII. vieka, te se kovao do konca XIV. vieka, a kovao se obično od Martinja do nove godine.

⁴¹⁵ Rieč »banica« čuje se i danas po Dalmaciji, u Splitu zovu »banica« sadašnji novac od 20 filira. (D. H.)

Najobičniji novac bijaše *banovac* (*moneta banalis*) ili *dinar*, koji je težio jedan gram srebra, zatim *groš* u koji se računalo 5-7 dinara, *floren* vriedio je 70 dinara.⁴¹⁶ Osim toga kolao je novac *marka* (šest unaca čista srebra), *pensa*, koja je vriedila 40 dinara, dok je *ferto* vriedio četvrtinu marke ili 50 dinara. Bakreni novci zvali su se *obul* (1/2 dinara) i *bagatin* od kojih je 12 vriedilo dinar.

Kovničari, koji su kovali novac, udarali su na nj poseban žig, da se zna tko je i kada kovao novac. U kovnici bijahu po dvie škrinje u jednoj su se čuvala željezne kovne sprave, u drugoj srebrne šibke od kojih se novac kovao. Ovakove škrinje zatvarali su se trim ključevima, a ključ jedne bio je u bana. Kad su škrinje zatvarali, bi je zapečatili, a kad je trebalo odpečatiti, bila su sva trojica prisutna.⁴¹⁷

Kralj Ljudevit I. kušao je u Hrvatskoj provesti ugarski novac, ali je bojeći se odpora odustao od toga. Kraljica Marija nastojala je, da se u nas i u Ugarskoj kuje jednaki novac i g. 1384. odredila da ga kuju u »kraljevskom gradu« Zagrebu.⁴¹⁸

Uz novac, kovan u Ugarskoj, kovao se još u nas i novac kakav su kovali i u Beču, naime *denarii vienenses*, koji se prvi puta spominje g. 1438., a zvali su ga »beči«. Četvrt zlatna florena zvao se i »orth« ili »orthoncz«, ugarski srebrni dinari »solidi«. Ovaj novac kolao je u Zagrebu i početkom XVI. vieka.

U knjižnici Jugoslavenske akademije pohranjena su četiri rukopisa sa računima o prihodu i razhodu staroga Zagreba, odnosno Griča za godine: 1362., 1541., 1552., 1553., 1559., 1566., 1575., 1576. i 1579.

Rački priobćuje samo najstariji račun o razhodu Griča od g 1362.⁴¹⁹

⁴¹⁶ »Groši« spominju se u latinskim spomenicima kao »denarčić« ili »denarii grossi« ili »grossi«. Godine 1326. imala je litra u Dubrovniku iznositi 144 groša; perper 12 groša (Ljubić, *Opis jugosl. novaca*, Zagreb 1875. Među jugoslav. narodima bili su Hrvati »prvi« koji su imali vlastiti novac, no »banovac« nije »najstariji«, a kovao se većim dielom u zagrebačkoj kovnici. Najstariji novci u nas jesu dvie vrste iz dobe hercega Andrije, što je vladao od g. 1197.-1204.). – Brunšmid u »Vjesniku« g. 1904. p. 182.-190. Najstariji hrvatski novci.

⁴¹⁷ * Riječi »bila su sva trojica prisutna« nedostaju u tekstu, a logičan im je slijed.

⁴¹⁸ * Tkalčić, MCZ sv. I., br. 320., str. 301.-302.

⁴¹⁹ Razhod grada Zagreba 1362.

Vrsti novca bile su: grivna, floreni, pensae denariorum, grossi, solidi magni i denarii.

Grivna bio je zlatan i srebrn novac, a značio je što marka u Ugarskoj. Od jedne marke fina srebra moglo se sakovati 12 »pensae denariorum«, a od ovih osam penza i 16 dinara, koja bijaše jednaka jednoj »marki pagamenti«. Marka srebra vriedila je g. 1352. 56 groša, a groš 1342. šest dinara. Prema tomu vriedila je grivna ili marka srebra 56 groša ili 336 dinara.

Godine 1368. vriedila je grivna srebra 50 groša, a g. 1380. 72 groša. U Ugarskoj vladala je raznolikost u pjenezničtvu, jer bijaše tamo više kovnica, pa su iz marke kovani razni novci razne težine.

Kovnica bijaše i u našoj domovini u kojima su se kovali novci različni od ugarskoga novca. U listini od g. 1357. koja je izdana braći Ivanu i Bodonu po Kaptolu, daje se svjedočanstvo, da su Martin i Gatal prodali rečenoj braći svoju zemlju *pro quatuordecim marcis denariorum grencensiu* pod kojim se razumievaju zagrebački (grički) dinari.

Polovinom XIV. vieka vriedio je u nas *de puro auro florenus vel ducatus* 70 dinara vojvodskih ili banskih. Papinski izaslanik Gervazije Petar poslao je g. 1342. u Zagreb sabrane novce u Senj po zagrebačkim kanonicima Ivanu i Nikoli, kad je jedna *marca moneta zagrabiensis* vriedila 2 florena.

Zagreb imao je g. 1362. (po Račkomu)⁴²⁰ valjda ove *monetae zagrabiensis* i ovaj *communis valor* (valutu). *Grivna* imala je 20 pensa dinara po 40 dinara na pensu; *florenus (denarius aureus)* imao je 240 dinara; *pensa* bijaše 1/20 grivne, a 1/6 florena; *grossus* vriedio je 7 dinara; *solidus* 5 dinara, denar bijaše 1/800 grivne, 1/240 florena, 1/40 pense, 1/7 groša, 1/5 solida.

Godine 1362. imao je gradski bilježnik 12 flor. plaće, učitelj 9 flor. Dnevnicama zanatlijama iznosila je obično 16, inače 10, 12 i 17 dinara. Vol računao se na 2 fl., bačva vina 5 fl., dva voza siena i slame 1 fl., voz dasaka 70, 72 den., brašno po 8-19 den., hlače 50 den., funta olova po 8 dinara itd.

Dnevni troškovi grada iznosili su g. 1362. ukupno 122 fl. i 40 den.

⁴²⁰ * Glede navedene 1362. godine (»prema Račkomu«) vidi bilješku 42.

Za najranije moje mladosti bila je u prometu novac »šajna«, koji je prestao g. 1858. i mnogi su za uspomenu pohranili taj bakreni novac. Govorilo se n. pr. »krajcer šajna, dvie-tri-šest krajcara šajna«; forint šajna vriedio je 40 krajcara. Papirnati novac u šajne pao je usljed državnog bankrota g. 1816., dok je bakreni novac ostao u polovini ciene.

Od srebrna novca, pamtim cvancigu, koja je vriedila 33 krajcara, tri cvancige srebrni forint, jedan sekser vriedio je 6 kr. i išlo ih 10 u forintu. Velika ciena bila je »škudama-križevačama«, koje su gradjani čuvali kao uspomenu na Mariju Tereziju, a rado ih kupovale seljakinje i nosile oko vrata ili na prsima, pak ih nose i danas, skupo su ih plaćali cigani.

Godine 1858. došao u promet »papirnati » novac. Papirnati »sekseri« bili su veliki kao lutrijska »reškonda« i 6 komada vriedilo je papirnatu forintu. Sekserima smo se veselili, kad ih otac donio kući u »cjeliniki mi ih onda rezali škarama.

Trgovina na Opatovini